

Kommunista kultúra

Kísérleti Színpad

A jövő színházi évben egy új színház nyílik meg Budapesten. Új színház. Nehány héttel ezelőtt ez a két szó még csaknem minden esetben azt jelentette volna, hogy: új üzlet. Pénzes emberek összeállása a haszon (— nem a művészet és különösen nem az új művészet —) érdekében. De tegnaptól-mára minden megváltozott. Ma a dolgozó népé a hatalom, s a dolgozó népé a művészet is. A szabad népé, a mely a saját egyéni és társadalmi fejlődése mellett nem csak elismeri s fejlődést, hanem követeli is azt mindentől, a mi az életében fontos, értékes és szükséges.

Követeli elsősorban a kulturától, művésztől, s ezekben a színháztól is. Az osztálykiszajátítottságában fejlődésképtelenné nyomorított színháztól, mint a társadalom életébe szorosan bekapcsolódó életszervtől és mint művészi lehetőségeket adó formától is.

Ezt a célt lesz hivatva elősegíteni és beteljesíteni az új színház: a *Kísérleti Színpad*.

Kísérleti Színpad. A név meghatározza a programot is. Csakhogy ezen a színpadon nem egyes emberek, nem egyes írók, színészek, rendezők fognak kísérletezni, hanem az élet és a művészet.

Azoknak az embereknek, a kik csinálják, a kik dolgoznak benne, tisztán látott célokkal kell elindulniok, biztos tudatossággal dolgozniok, hogy megtalálják azt a művészetet, a melyik tisztá, sürített élet, s azt az életet, a mely tudatosságában, becsületos, igaz voltában, mindent magába fogadó nagyságában művészet.

Ennek a színpadnak elől kell járnia, célt mutatva életben és művészelben.

Az életben keresni fogja azt az embert, a kít a tulvilági szépségek kecsesgétével először passzív imádkozóvá nyomorított a dogmatikus vallás, a kít aztán akaratséltküli sakkfigurává száritott a feudális rend, s kizsákmányolt proletárrá, vagy pénzimádó fanatikussá emberbertelenítettek a hübéri rend s a vallás dogmáinak vadházasságából született későbbi társadalmi formák: a kapitalista, kis- és nagybirtokos, az üzérkedő polgári s a bürokrata társadalmak. Keresni fogja az új színház lélektani okát annak, hogyan juthatott el idáig az alaptermészetében szabadságra hivatott egyén. Keresni fogja a legtisztább kivezető utat ebből a lelki kátyuból. Keresni fogja a férfi és az asszony törvényét. Keresni fogja a jövő, a legközelebbi holnap emberét, azt a megszületendő életvidám embert, a ki az életben nem a pénzt, hanem a becsületos lélek örömét fogja kívánni. A ki levetkőzte magáról azt a megfertőzött álruhát, a melybe minket kényszerített bele a tegnapok átkos hazugsárendszer, a ki nem keserü szájjal, ket hagyó tülekedésekre fogja pazarolni az erejét, hanem a saját többet, jobbat akaró énjének belső kényszerűségéből fog versenyezni, dolgozni, termelni és alkotni.

A művészetben pedig keresni fogja a kísérleti színpad azt: hogyan?, milyen módon?, milyen hangon?, milyen eszközökkel testesítheti a néző elé ezt az életet, — művészelének lényegét.

Tudni fogja azt, hogy régi tartalmat hozni új köntösben: csalás. De tudni fogja azt is, hogy új tartalmat a régi köntös formáihoz ragaszkodó makacssággal nem lehet adni. A mint az az új életet élő munkás, a kinek több lesz a szabad ideje, kevesebb az anyagi gondja, természetszerűleg több gondot fog fordítani életének külsejére is, más, praktikusabb ruhákat fog viselni. — épp úgy az új tartalommal megtöltött művészet is más, praktikusabb, egyszerűbb, egészségesebb formákat fog keresni. Elveti a rácsontosodott, rápenészedett régi zubbonyt, hogy tisztább lehessen, de elveti a burzsoá-életelfogás által ráaggatott sok fölösleges cícomát is. Hogy a színpad valóban színpad maradhasson; nem pedig főúri palotákat, nyírott sövényű angol berkeket,

és más cicomás hazugságokat utánzó látványosság. Mert a színpadon nem a palota, nem az angol kert a fontos, hanem az élet, s az a tanulság, a mit saját magunk részére levonhatunk abból az életből.

Ezeket fogja keresni az új színház, s ezért lesz a neve kísérleti színpad. Ezért; és még azért is, mert lesz bátorsága bevallani, hogy az élet, az ember, s a művészet igazi törvényeit nem lehet se véletlenül, se mondva csináltan kitalálni;

azokat bizony keresni kell. Fáradságos, nehéz munkával keresni, s akkor is csak abban az esetben lehet remény a megtalálásra, ha a keresés munkája becsületes és igaz! —

(*) **Kommunista iskola a pétervári kadettiskolából.** *Stokholmból* táviratozzák: A pétervári *Krasznoje Gazetta*, a Vörös Gárda hivatalos lapja közli, hogy a pétervári kadettiskolát átalakították kommunista iskolává 3—16 éves mindkét nembeli gyermekek számára.